

Tampereen kaupungin lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi valtionavustuksesta eräisiin julkiselle sosiaali- ja terveydenhuollolle covid-19-epidemiasta aiheutuviin lisäkustannuksiin vuonna 2022

Kaupunginhallitus päättää antaa sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi valtionavustuksesta eräisiin julkiselle sosiaali- ja terveydenhuollolle covid-19-epidemiasta aiheutuviin lisäkustannuksiin vuonna 2022:

Lausunto laaditaan vastauksena lausuntopalvelussa 12 annettuun asetusluonnosta koskevaan kysymykseen.

Asetusta koskevat kysymykset

Kommentteja liittyen asetuksen 1 §:ään (Soveltamisala)

Hallitus on aiemmin luvannut, että kaikki koronaan liittyvät kustannukset korvataan kunnille täysimääräisesti. Asetusluonnoksessa korvauksia myönnettäisiin covid-19-epidemiasta aiheutuviin lisäkustannuksiin vain 1.1.2022 - 30.6.2022. Rokottamisesta aiheutuviin lisäkustannuksiin avustus myönnettäisiin koko vuoden osalta. Asetusluonnos ei vastaa hallituksen lupaus ja merkittävä osa covid-19-pandemian kustannuksia jää kuntien katettavaksi.

Tampereen kaupunki edellyttää, että myös covid-19-testauksesta, covid-19-taudin sairaalahoidosta ja covid-19-epidemian muista välittömistä kustannuksista aiheutuvat kustannukset korvataan kunnille täysimääräisesti koko vuoden osalta.

Kommentteja liittyen asetuksen 2 §:ään (Avustettavat kustannukset)

Tampereen kaupunki edellyttää, että covid-19-epidemiasta aiheutuvat kustannukset korvataan täysimääräisesti koko vuoden osalta.

Yksikkökorvausten tason pitäisi vastata aiheutuneita yksikkökustannuksia. Asetusluonnoksen perustelumuistiossa yksikkökorvausten tasoa on pienennetty selvästi edellisvuodesta ja vuodelle 2022 esitetyt yksikkökorvaukset eivät enää kata todellisia kustannuksia. Esitetyt yksikkökorvaukset ovat selvästi edellisvuoden tasoa matalammat erityisesti sairaalahoidon osalta. Pirkanmaan sairaanhoitopiirin laskuttamat erikoissairaanhoidon ja tehohoidon vuorokausihinnat ovat merkittävästi esitettyjä yksikkökorvauksia korkeammat. Esimerkiksi luonnoksessa tehohoidon yksikkökorvaus on 2 066 euroa hoitovuorokaudelta, kun sairaanhoitopiiri laskuttaa tehohoitovuorokaudesta keskimäärin 4 431 euroa. Tämä tarkoittaa, että korvaukset eivät kata kaupungille aiheutuneita kustannuksia edes 1.1.-30.6.2022 välisenä aikana. Lisäksi rokotuskustannuksia lukuun ottamatta kustannukset välillä 1.7-31.12.2022 jäisivät kokonaan korvaamatta.

Kommentteja liittyen asetuksen 3 §:ään (Avustuksen saaja)

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan on perusteltua myöntää avustus ensisijaisesti kunnalle.

Kommentteja liittyen asetuksen 4 §:ään (Avustuskokonaisuudet)

Korvausten pitäisi koskea myös covid-19-epidemiasta aiheutuvia erikoissairaanhoidon avohoitokäyntejä, joista aiheutuu merkittäviä kustannuksia Tampereen kaupungille. Lisäksi avustuskokonaisuuksissa tulisi huomioida esimerkiksi infektiovastaanotot, koronaneuvonta ja sähköiset järjestelmät. Muihin välittömiin kustannuksiin tarkoitettu erä ei kata näitä kustannuksia.

Kommentteja liittyen asetuksen 5 §:ään (Avustus testaukseen)

Testauskustannukset tulisi korvata koko vuoden ajalta, ei vain 30.6.2022 saakka.

Tampereen kaupungin testimäärät ovat vähentyneet alkuvuodesta (tammikuussa tehtiin noin 16 000 testiä), mutta testejä tehdään edelleen noin 2 000 testiä per kuukausi. Mikäli kustannukset korvataan vain kesäkuun loppuun, niin kustannuksia jää korvaamatta arviolta yli miljoonaa euroa. Lisäksi THL:n arvioiden mukaan tautitilanne voi heikentyä syksyllä ja siten myös testausmäärät voivat lisääntyä. Tässä skenaariossa korvaamatta jäävät testauskustannukset olisivat tämän hetken arviota suuremmat.

Kommentteja liittyen asetuksen 6 §:ään (Avustus rokottamiseen)

Rokottamisen kustannukset korvataan koko vuoden osalta, mikä on hyvä asia.

Avustuksen perusteena ovat toteutuneet rokotusmäärät ja niistä saatava yksikkökorvaus 1.1 - 30.9.2022. Loppuvuoden osalta (1.10 - 31.12.2022) avustus perustuu valtionapuviranomaisen arvioon kunnan järjestämien covid-19-rokotusten lisäkustannuksista. Myös loppuvuoden avustus rokottamiseen tulee noudattaa rokotusmäärät * yksikkökorvaus -periaatetta.

Kommentteja liittyen asetuksen 7 §:ään (Avustus hoidon kustannuksiin)

Hoidon kustannus pitäisi korvata koko vuoden osalta. Sairaalahoito on kallista ja aiheuttaa merkittäviä kustannuksia Tampereen kaupungille. Yksikkökorvausten pitäisi kattaa aiheutuneet kustannukset. Asetusluonnoksen perustelumuiotiossa esitetyt yksikkökorvaukset eivät kata aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi korvausten pitäisi koskea myös covid-19-epidemiasta aiheutuvia erikoissairaanhoidon avohoitokäyntejä, joista aiheutuu merkittäviä kustannuksia Tampereen kaupungille.

Asetusluonnoksen perustelumuiotios (9 §, taulukko 1. Yksikkökorvausten määräytyminen) mukaan yksikkökorvausten taso alenee merkittävästi vuoden 2021 vastaavista yksikkökorvauksista. Tehohoidon yksikkökorvaus olisi vuonna 2022 2066 €/hoitopäivä (vuonna 2021 yksikkökorvaus oli 4105 €/hoitopäivä). Yksikkökorvaus on pienentynyt 50 % verrattuna edellisvuoden korvaustasoon. Pirkanmaan sairaanhoitopiiri laskuttaa tehohoidosta 4431 €/hoitopäivä. Erikoissairaanhoidon yksikkökorvaukseksi esitetään 482 €/hoitopäivä (2021: 1183 €/hoitopäivä). Esitetty korvaustaso laskisi 59 %. Pirkanmaan sairaanhoitopiiri laskuttaa erikoissairaanhoidosta 574 €/hoitopäivä. Perusterveydenhuollon hoitopäivän esitetty avustus olisi 278 €/hoitopäivä (vuonna 2021: 564 €/hoitopäivä). Esitetty korvaustaso alenisi 51 %.

Valtaosa väestöstä sairastaa covid-19-taudin lievänä. Kasvaneista tautimääristä johtuen myös sairaalahoidon tarve on ollut merkittävää ja tarpeen ennakoidaan jatkuvan myös loppuvuonna vastaavalla tasolla.

Asetusluonnoksessa sairaalahoidon kustannuksia korvataan vain 30.6.2022 asti. Kaupungin oman arvion mukaan sairaalahoidon kustannuksia jää korvaamatta heinä-joulukuussa noin 3,4 miljoonaa euroa luonnoksen mukaisilla yksikkökorvauksilla laskettuna. THL:n arviot epidemiatilanteen heikentymisestä saattavat lisätä sairaalahoidon kuormitusta loppuvuonna. Tässä tilanteessa korvaamatta jäävät sairaalahoidon kustannukset olisivat vielä tämän hetken arviota suuremmat.

Tämän lisäksi esitetyt yksikkökorvaukset eivät riitä kattamaan aiheutuneita ja sairaanhoitopiirin laskuttamia kustannuksia. Kaupungin arvion mukaan kustannuksia jää kattamatta tästä johtuen noin 2,2 miljoonaa euroa.

Covid-19-epidemia aiheuttaa myös avohoidon käyntejä erikoissairaanhoidossa. Näitä ei asetusluonnoksen mukaan korvata lainkaan. Kaupungin arvion mukaan avohoitokäyntien kustannukset ovat noin 3,2 miljoonaa euroa vuonna 2022.

Yhteensä sairaalahoidon kustannuksia jää korvaamatta kaupungin arvion mukaan noin 8,8. Tämä ei vastaa hallituksen aiempaa lupausta kustannusten täysimääräisestä korvaamisesta.

Kommentteja liittyen asetuksen 8 §:ään (Avustus muihin välittömiin kustannuksiin)

Avustus muihin välittömiin kustannuksiin olisi tarkoitettu kattamaan osa lisäkustannuksista, joita aiheutuu erityisesti tartuntatautipäivärahan saamiseksi tehtävistä toimista, suojavälineiden lisääntyneestä käytöstä ja toiminnan mukauttamisesta vastaamaan kohonneita terveysturvallisuusvaatimuksia. Kunnille on aiheutunut paljon muitakin lisäkustannuksia, joita avustus muihin välittömiin kustannuksiin ei kata. Poikkeuksellisia lisäkuluja tuovat esimerkiksi infektiovastaanotot, koronaneuvonta ja erilaiset sähköiset järjestelmät.

Asetusluonnoksessa esitetty 6 €:n asukaskohtainen korvaus ei riitä kattamaan covid-19-epidemiasta johtuen muita välittömiä kustannuksia. Vuonna 2021 korvaustaso oli 17 € per asukas. Tampereen kaupunki edellyttää, että korvaustaso olisi vähintään edellisvuoden tasolla, koska mm. suojavälineiden käyttöä on jatkettu vuoden 2021 tapaan. Asetusluonnoksen mukaan avustus alenisi edellisvuoteen verrattuna noin 2,6 miljoonaa euroa.

Asetusluonnoksen 8 §:ssä ei mainita, että perustuuko avustus 1.1 - 30.6.2022 aiheutuviin kustannuksiin. Soveltamisalan (1 §) mukaan näin voisi tulkita, mutta ajanjakso olisi hyvä täsmentää asetuksessa. Tampereella avustusta muihin välittömiin kustannuksiin on kohdennettu myös ulkoisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajien suojavälineiden hankinnasta aiheutuneisiin lisäkustannuksiin. Laskennallisessa mallissa on pyritty huomiomaan tuottajien suojavälineiden käyttömääriä ja tämän vuoksi asetuksessa olisi mainittava selkeästi koskeeko avustus vain 30.6.2022 saakka syntyviä lisäkustannuksia. Jos asetusluonnoksen yksikkökorvauksen taso (6 euroa/asukas) toteutuu, niin kaupunki joutuisi pienentämään myös yksityisille palvelutuottajille annettavia avustuksia merkittävästi esimerkiksi rajaamalla korvaukset vain kesäkuun loppuun saakka. Lisäksi olisi toivottavaa, että yksityisille annettavasta kompensatiosta olisi annettu kaikille kunnille yhteiset ja selkeät ohjeet.

Kommentteja liittyen asetuksen 9 §:ään (Avustuskokonaisuuksien korvaustaso)

Tampereen näkemyksen mukaan laskennallisten yksikkökorvausten tason on vastattava keskimääräisiä aiheutuneita yksikkökustannuksia. Asetusluonnoksen perustelumuiotiossa esitetyt korvaustasot eivät vastaa aiheutuneita kustannuksia ja näin ollen covid-19-epidemiasta aiheutuneita kustannuksia jää korvaamatta. Suurimmat epäkohdat ovat sairaalahoidon yksikkökorvauksissa, joita kommentoitiin tarkemmin 7 § (Avustus hoidon kustannuksiin) yhteydessä. Myös asukaskohtainen avustus muihin välittömiin kustannuksiin on riittämätön, eikä se mahdollista korvauksia yksityisille palvelutuottajille edellisvuoden tapaan.

Avustusten korvaustaso ei vastaa hallituksen aiempaa lupausta covid-19-epidemiasta aiheutuvien kustannusten täysimääräisestä korvaamisesta. Asetusluonnoksen mukaan merkittävä osa kustannuksista jäisi Tampereen kaupungin katettavaksi.

Kommentteja liittyen asetuksen 10 §:ään (Valtionavustuksen hakeminen)

Avustusten hakuaika ja päätösaikataulu tulee olla kunnan talouden suunnittelun kannalta tiedossa hyvissä ajoin.

Kommentteja liittyen asetuksen 11 §:ään (Voimaantulo)

Ei kommentteja.

Muita huomioita asetukseen liittyen

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan asetusluonnos ei toteuta hallituksen aiempia lupauksia korvata covid-19-epidemiaan liittyvät välittömät kustannukset täysimääräisesti. Tampereen näkemyksen mukaan korvausten pitäisi koskea kaikilta osin koko vuotta 2022 ja yksikkökorvausten tason pitäisi vastata aiheutuneita yksikkökustannuksia. Asetusluonnoksen perusteella Tampereen kaupungin covid-19-epidemiaan liittyvistä kustannuksista jäisi korvaamatta elokuussa tehdyn arvion mukaan noin 12 miljoonaa euroa. Tämä tilanne heikentää kuntataloutta ja kasvattaa kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelujen nettokustannuksia kuluvana vuonna.

Korona-avustusten pitäisi vastata mahdollisimman hyvin koronasta aiheutuvia tosiallisia kustannuksia. Alikompensaatio vääristäisi myös kuntien ja hyvinvointialueiden rahoituslaskelmia. Jos covid-19-epidemia lisää kuluvan vuoden sosiaali- ja terveyspalvelujen nettokustannuksia, niin kunnilta siirrettäisiin liikaa tulo-rahoitusta hyvinvointialueiden rahoitukseen.